HISTORIE

historie@telegraaf.nl

Betzy Akersloot-Berg was pionier in zeegezichten en auteursrecht

ZAKENVROUW AAN ZEE

Beschut zittend in haar schilderkist, zuidwester op het hoofd, regenjas aan, schilderde Betzy Akersloot-Berg (1850-1922) vanaf haar geliefde eiland Vlieland de Noordzee en de Wadden. Of de zon nu scheen, de regen met bakken uit de hemel kwam of storm het zand in haar ogen blies, de Noors-Nederlandse kunstenares legde de golven en de branding vast zoals weinigen durfden. „Het was de zee die mijn enige grote verlangen was", onderstreepte ze meermalen.

door **Paola van de Velde**

Werken was het lichtpunt van haar leven. De Noorse van geboorte was weliswaar opgeleid als verpleegkundige, maar besloot op 25-jarige leeftijd haar leven aan de schilderkunst te wijden.

„Kennelijk was de verpleging toch niet haar roeping. Ze nam tekenlessen aan de kunstacademie van Oslo en had privéles bij diverse schilders, van wie landschapsschilder Otto Sinding de belangrijkste was", vertelt kunsthistorica Marguerite Tuijn, die samen met Museum Panorama Mesdag een tentoonstelling van Betzy's werk heeft ingericht, met als ondertitel *One of a kind*.

Betzy Akersloot-Berg aan het werk op het strand van Vlieland. Ze poseert bij haar schilderkist, waarin ze graag zat te werken om beschut te zijn tegen weer en wind.

Specialist

„Toen zij Sinding in de winters van 1881-1883 naar München en Wenen volgde, zag ze daar werk van de Haagse School-schilder Hendrik Willem Mesdag. Zijn zeestukken maakten zo'n indruk op haar, dat ze in 1885 besloot naar Den Haag te reizen om met hem te sparren en adviezen te vragen over de zeegezichten, waarin ze beiden specialist waren." De ruige zee met haar schuimkoppen en het veranderende weer waren een voortdurende bron van inspiratie voor Betzy Berg, die een innige vriendschap met het kunstenaarsechtpaar Mesdag sloot en in Scheveningen haar toekomstige man Gooswinus Akersloot zou ontmoeten. De kunstenares zou wortelen in Nederland, maar bleef reislustig. Ze schilderde de Noordkaap, de Lofoten, maar reisde ook naar Parijs, Bretagne, Rome, Napels, Capri en het Meer van Lugano. „Ze was een pionier, een fervent reizigster en groeide uit tot een van de belangrijkste en succesvolste zeeschilders van haar tijd", stelt Tuijn.

'Gezicht op Oost-Vlieland', na 1896 geschilderd.
FOTO PIET GISPEN

Jozef Israëls

Dankzij haar onderzoek is duidelijk geworden dat Akersloot-Berg niet alleen een talentvol schilder, maar ook een slimme zakenvrouw was. „Voor haar grote doeken werden gerust bedragen betaald van 1200 tot 2000 gulden. Dat was een aanzienlijk bedrag, vergelijkbaar met wat mannelijke kunstenaars in die tijd, zoals Mesdag of Jozef Israëls, voor hun schilderijen konden vragen", zo benadrukt Tuijn.

Directeur Minke Schat van Museum Panorama Mesdag wijst erop dat Akersloot-Berg ook een uitgekiende verkoopstrategie hanteerde. „Nederlandse zeegezichten exposeerde zij in haar vaderland en Noorse kustgezichten trachtte ze juist te verkopen in Nederland. Een aanpak die commercieel goed uitpakte. Zo bouwde ze doelgericht een stevige internationale reputatie op. Haar werk werd positief ontvangen door critici en ook verkocht van Londen tot Parijs."

Mesdag was haar grote voorbeeld

Tuijn ontdekte op de achterkant van enkele schilderijen van Akersloot-Berg de tekst '*copiright*' (sic). „Met die aantekening verzekerde Betzy de kopers van haar werk dat ze hetzelfde onderwerp niet nogmaals zou schilderen. De eigenaar wist zo dat hij een unieke voorstelling had en de kunstenaar kon er een hogere prijs voor vragen. Ze was echt een van de allereerste kunstenaars in Nederland die op die manier een vorm van auteursrecht toepaste op haar werk", legt Tuijn uit.

De laatste 26 jaar van haar leven woonde en werkte Akersloot-Berg op Vlieland. Samen met haar man kocht ze het oudste huis op het Waddeneiland, het Admiraliteitshuis, dat het echtpaar Tromp's Huys doopte. Het stel behoorde tot de notabelen van het dorp en zelfs koningin Wilhelmina kwam een paar keer op atelierbezoek bij Betzy. „Zij kocht daar het doek dat ze schilderde van de aankomst van prins Hendrik op Vlieland. Hij bezocht het eiland in maart 1908", weet Tuijn.

Zaaloverzicht in Museum Panorama Mesdag, waar deze winter de beste zeegezichten en onder meer een zelfportret van Betzy Akersloot-Berg te zien zijn. FOTO PANORAMA MESDAG

Blijvende erkenning

„In Noorwegen en op Vlieland stap je echt in haar schilderijen. Veel van de plekken die zij schilderde, zijn er nog onaangetast", zegt Minke Schat. „Na haar dood kreeg Betzy Akersloot-Berg niet de blijvende erkenning die ze verdient, haar kunst raakte in de vergetelheid. Al is in Museum Tromp's Huys een vaste tentoonstelling over haar ingericht, nog te weinig mensen beseffen hoe uitzonderlijk haar werk is. Met deze expositie willen we haar weer in het volle licht plaatsen en laten zien dat deze stoere kunstenares werkelijk uniek was in haar soort."

'Vogelrots bij Gjesvaer' is een van de topstukken op de tentoonstelling over Betzy Akersloot-Berg in Museum Panorama Mesdag.
FOTO PIET GISPEN

VOORPAGINA 10 NOVEMBER 1967

De Telegraaf

VRIJDAG 10 NOVEMBER 1967

Landing van mensen op maan vóór 1970?

REIS MAANRAKET GESLAAGD

Groot succes voor Amerikanen

Criminologenteam jaagt vergeefs op grafschenner

Miss Holland naar Londen

KLM gaat met helikopters de lucht in

Ministeries werken aan voorstel voor ombudsman

Breda wil ook rijksdiensten

MENEER 0.007.343.227 EN MEVR. 0.006.993.249

Zie verder pag. 5kol. 4